

Акценти

Адрес на редакцията: гр. Казанлък, бул. "Розова долина" 100, офис 8 (срещу Митницата)

Николай Ибушев: ЗАСТАВАМ С АВТОРИТЕТА СИ ЗАД БЪДЕЩИЯ ПОЛИГОН КРАЙ МЪГЛИЖ

„Залагам целия си авторитет пред вас – няма открити археологически находки на бъдещия полигон край Мъглиж, там няма да има и никаква утилизация на чужди боеприпаси. Този полигон ще бъде единствено за изпитване на изделия, произведени в „Арсенал“ - при това сме единственото предприятие в България, което произвежда бездимни барути. Нека жителите на община Мъглиж да бъдат спокойни. Няма да има унищожаване на натовски боеприпаси, няма да има замърсяване на околната среда, няма да има унищожаване на археологически находки – просто защото тук няма такива. Това, което правим, се съгласува с всички държавни институции и е под техния надзор“. Това каза инж. Николай Ибушев, генерален директор на „Арсенал“ АД, на среща в Завод 4 с работещи в предприятието от Мъглиж

и населените места в общината. Поводът за тази среща са разпространени зловредни слухове сред обществеността, които искат да внушат, че проектът за нов полигон край завода в Мъглиж е за унищожаване на натовски боеприпаси.

Инж. Ибушев е категоричен, че няма нищо вярно в тези слухове, както и в твърденията, че тук са открити исторически артефакти. Тук липсват следи за организиран живот, освен няколко кости, които най-вероятно са от голямо животно. Провокация и интерпретиране на фактите с цел да се спре проектът за собствен полигон на „Арсенал“ край Мъглиж, така определи генералният директор на дружеството разпространяваната дезинформация с цел повлияване върху Общински съвет – Мъглиж.

Продължава на стр. 3

Август - Месец на Средиземноморските деликатеси

Какво по-подходящо време в годината от август, за да усетим морския бриз и се насладим на изкусителните морски дарове?! С глътка охладено бяло вино или „Узо“ с ледени кристалчета, в живописна обстановка и хубава компания... И това може да се случи на една ръка разстояние - в ресторант „Орешака“ в Казанлък. Целият месец август тук е посветен на Средиземноморието.

Повече по темата на стр. 6

За резервации: 0700 70 717, www.oreshaka-bg.com

Обновената кула в село Енина
на стр. 3

Ваучер
Храна Edenred

Пазарувайте с Ваучер Храна от Идънред в повече от 10 000 търговски обекта в цялата страна.

С Карта и Ваучер Подарък изберете сами своя най-желан подарък, независимо от вида мч: облекло, техника или друго.

www.edenred.bg, bulgaria@edenred.com, +359 2 947 02 20

„АРСЕНАЛ“ ОСИГУРЯВА ХАРТИЯТА ЗА ПЪРВАТА КНИГА ЗА ЛЕВСКИ В КАЗАНЛЪШКО

В навечерието на 183-годишнината от рождението на Апостола на Свободата Васил Левски от първо лице разказва историкът д-р Косьо Зарев, първият и единствен досега историк в Казанлък, който пълно и задълбочено изследва делото на Левски в Казанлъшкия край

Д-р Косьо Зарев е дългогодишен директор на Исторически музей „Искра“. Огромна част от своя професионален път той посвещава на делото на Левски в Казанлъшкия край. Автор е на три книги за Апостола. Първата е „Васил Левски в Казанлъшкия край“, излязла през 1973 година по повод 100 години от гибелта на Апостола. Втората му книга е със заглавие „Сподвижници на Васил Левски в Казанлъшкия край“, издадена през 1997 г. по повод 160-ата годишнина от рождението на Васил Иванов Кунчев. Във втората си книга авторът публикува още по-пълни данни и доказателства за връзката на Левски с отдадени на делото казанлъчани и родолюбци от околните населени места. Третата му книга „Васил Левски в Казанлъшката Розова долина“ излезе през 2017 година по случай 180 години от рождението на Апостола. В нея историкът разкрива нови, много интересни факти, свързани с живота и дейността на Дякона в Розовата долина.

Д-р Косьо Зарев: КОЙ ЩЕ ИЗМЕНИ ЛЕВСКИ, КОЙ?!

„През 1968 година, когато постъпих на работа в казанлъшкия музей като млад музейен работник, имаше една много амбициозна директорка, която беше и голям архе-

кретар на партията в града Петко Влаев и му разказа всичко. Той беше с много широка душа и веднага се зае да реши въпроса. Обадих се в „Арсенал“. Там винаги

за действията на Левски в Казанлък и по селата. Тогава намерих нещо много интересно – един член на комитета в село Коларово, Старозагорско, дава из-

ключително точни сведения колко са комитетите в Старозагорски район – Старозагорският революционен комитет става окръжен и играе много важна роля във вътрешната революционна организация в България. И даскалът от Коларово посочва – в нашата област има 39 революционни комитета и ги изброява... В Казанлък и околния – 7 комитета.

А граф Игнатиев казва, според донесения на турските тайни служби, в Пловдив и в Казанлък шета един поп Василий, който прави всичко възможно България да се освободи. Какво повече да се каже по този въпрос? Пловдив и Казанлък – още в началото на първата обиколка на Левски. Тогава в един студен зимен ден той отива при Георги Сеизов в църквата в Новенската махала и пита за баба Гана и за сина й. Васил Левски се познава с Петьо Ганин още когато тръгва с уйчоси да учи в Стара Загора. Петьо Ганин споделя: „Дзбях две години по-млад от Васил, но оттогава ние имаме приятелство“. Той става главен куриер и охрана на Левски, когато е обикалял из Долината. Петьо Ганин е бил непрекъснато с Апостола и по-късно ще каже за него: „Беше мъчялив човек, но онова, което казваше, беше точно и ясно“.

ца в Букурещ и бърза да се върне. По време на втората си обиколка, започнала на 1 май 1969 година, създава комитетите. И поставя задача – да се събират оръжия, дрехи, барут, защото народът трябва да има подготовка за това, което предстои.

Първият комитет в Казанлъшкия край създава в Шипка, защото знае, че това е чисто българско село, а и шипкалии са много добри ножари. Никола поп Павлов събрал по-голямата част на местния читалищен съвет в къщата на Маньо Бояджиев. В комитета се записали още даскал Стефан Шаханов, даскал Шиньо Чомаков, Тенчо Ангелов, Петър Боговев, Лалю Григоров и други.

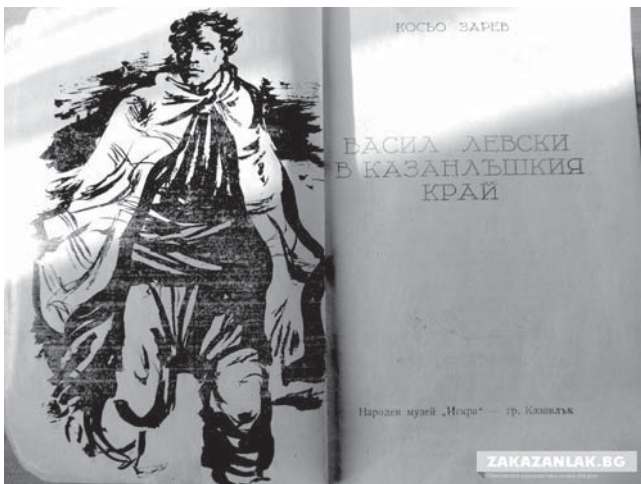
След това посещава съседните селища. През 1869 година престоява осем дни в Долината. През пролетта и лятото на същата година той създава много от комитетите в българско.

Аз поддържам тезата, че комитетът в Казанлък е създаден през 1871 г., а в останалите села – Шипка, Енина, Мъглиж, после Долно Сахране, Габарево, Турия, Виден – през 1869 година. Главен функционер в Казанлък е Петьо Ганин. В комитета влизат още Петър Пенювич, свещеник Андон Григоров,

Левски е отсядал и в къщата на свещеник Стефан Бозов, намираща се до къщите на братя Папазови в Калпакчийската махала.

Защо Левски отива най-напред в Новенската махала?

Между 1780-1839 година в нашата история има един много тежък момент – това са кърджалийските и даалийските нападения. Това са банди, които от Южна Тракия идват, палат, унищожават, поробват. Тогава казанлъчани решават да се съхранят и построяват висока отбранителна стена, наречена шарампола, и по тази причина, много родове идват от съседните селища в Казанлък и създават т. нар. Новенската махала, където е църквата „Света Троица“. В тази църква Левски се среща с Георги Сеизов. В тази чисто българска махала се създава първото читалище в Казанлък през 1860 година. Чрез него се формира съзанието на казанлъчани за национално освобождение. И още през 1866 година идват пратеници на Раковски, т. нар. оглашени, но до организация не се стига. Левски обаче знае за ситуацията и затова се насочва точно към тази махала и иска среща

олог – Гергана Цанова. Тя ми постави задача, от която аз в началото се уплаших. През 1973 година предстоеше да честваме 100 години от обесването на Васил Левски. И тя ми каза: „Зарев, крайно време е Казанлък да направи необходимото за Левски, знаем, че е идвал в нашия град, срещал се е с различни хора. Да се направи една книга, за да се събере всичко това, да се покаже, да се знае и помни“.

Признавам си, в началото започнах със страх

Поставях си въпроса къде отивам аз, кой съм да пиша книга за Левски?! Това е огромна отговорност. Но за тези 5 години, през които работех, разбрах, че е възможно.

Прерових всички архиви. Хубавото беше, че тогава все още имаше живи хора, които пазеха спомени от съратници и съмишленици, свързани с Левски. И наистина през 1973 година книгата „Васил Левски в Казанлъшкия край“ излезе.

Има един много важен факт, който е свързан с „Арсенал“

По това време нямаше никъде хартия, нямаше къде да се отпечата. Но Гергана Цанова отиде при първия се-

имаше хартия, защото предприятито имаше собствена печатница. Веднага се съгласиха – колкото е необходимо, толкова. Хубавото също беше, че по това време художник в нашата Художествена гимназия, който е известен график, бе Дечко Тодоров. Свързахме се с Военното издателство, направихме корицата със зелен цвят, оформлението стана с неговата клетва и с печата, наистина много добре се получи. Оригинал на оформлението веднага го взе Жечко Попов, който събираше много архивни документи, свързани с Васил Левски.

Книгата излезе и се разграби веднага. И аз останах с впечатление, че действително съм направил нещо добро, защото до този момент никой преди мен не е правил такова изследване.

С написването на първата си книга разбрах, че вървя по правилния път –

да покажа, че Васил Левски не само е идвал в Казанлък и околните села, но е основал тайни революционни комитети. Във втората си книга „Сподвижници и съдейници на Левски в Казанлъшкия край“ уточнявам за баба Гана, за Петьо Ганин, за хана им,

поп Василий, който прави всичко възможно България да се освободи. Какво повече да се каже по този въпрос? Пловдив и Казанлък – още в началото на първата обиколка на Левски. Тогава в един студен зимен ден той отива при Георги Сеизов в църквата в Новенската махала и пита за баба Гана и за сина й. Васил Левски се познава с Петьо Ганин още когато тръгва с уйчоси да учи в Стара Загора. Петьо Ганин споделя: „Дзбях две години по-млад от Васил, но оттогава ние имаме приятелство“. Той става главен куриер и охрана на Левски, когато е обикалял из Долината. Петьо Ганин е бил непрекъснато с Апостола и по-късно ще каже за него: „Беше мъчялив човек, но онова, което казваше, беше точно и ясно“.

Типичен конспиратор

Първата обиколка на Левски започва през декември 1868 година. Той е обнадяден и окрилен от това, което вижда по българските земи, престоява само два месе-

свещеник Стефан Бозов, Филип Велиев, Димитър Душанов и други. Левски най-малко шест пъти е отсядал в хана на баба Гана при своето пътуване до Сливен, Карлово, Шипка и обратно. Левски и членовете на казанлъшкия революционен комитет заседават и в къщата на Илия Рашев, която се е намирала до Шипковата къща. Понякога събирането ставало в къщата на Петко Коев. Васил

с баба Гана и сина й Петьо Ганин, които стават основни и верни негови закрийници. Така тръгва неговата дейност тук...

Това, което прави Левски, е истинска мистерия. Той е легендарна личност. Затова днес ще попитам отново и отново: „Кой ще го измести, кой?!“

Подготви:
Юлия Младенова

Николай Ибушев: ЗАСТАВАМ С АВТОРИТЕТА СИ ЗАД БЪДЕЩИЯ ПОЛИГОН КРАЙ МЪГЛИЖ

Продължава от стр. 1

На своя извънредна сесия общинските съветници са взели решение да се направи промяна в Общия устройствен план на Мъглиж, което е първата стъпка от поредицата процедури, свързани с изготвянето на ПУП и още редица други решения на Общинския съвет и разрешителни от различни държавни органи, докато се стигне до реализация на проекта. Дотогава ще минат месеци, а още в самото начало някой иска да сложи „прът в неговите колела“. С построяването на полигона „Арсенал“ ще постигне няколко цели – икономия на средства, които се отделят за същите изпитвания, само че на полигон „Змейово“, разкриване на нови работни места и подобряване икономическата стабилност на община Мъглиж.

От 2011 година досега

дружеството е вложило в сгради и оборудване в Завод 4 над 40 милиона лева, а като процентно съотно-

са много нови работни места – от 300 души преди 9 години, днес тук работят над 1200 души, а преди COVID

през 2011-а, днес те наброяват 400 души.

„Привилегия е да имаш „Арсенал“ на своя територия“, категоричен е кметът на община Мъглиж

Господин Господинов. Дружеството е най-големият данъкоплатец в общината. Заедно с внесените данъци от данък-сгради и таксамет в размер на 200 хиляди лева за тази година, финансовият му принос към общинската хазна само през 2020-а надхвърля четвърт милион, подчерта заместник-кметът

решение инвестицията на площадка Мъглиж е много по-голяма от тази на площадка Казанлък. Разкрити

19 – бяха до 1800. Много сериозно е увеличението на работещите в „Арсенал“ от община Мъглиж – от 80 души

д-р Душо Гавазов. А общият размер на работните заплати, изплатени на мъглижани от „Арсенал“ за последните

12 месеца, възлиза на 4.6 милиона лева. Ръководството на община Мъглиж застава зад инвестиционното намерение на дружеството, защото е убедено, че то по никакъв начин не застрашава здравето на населението, а от развитието на завода зависи и просперитетът на общината. По думите на кмета Господинов, няколко души са се опитали да стопират процеса за изграждане на новия полигон и да внушат на хората, че „едва ли не камъни ще се изсипят върху Мъглиж“. „Няма да се случи нищо такова“, допълни Господинов.

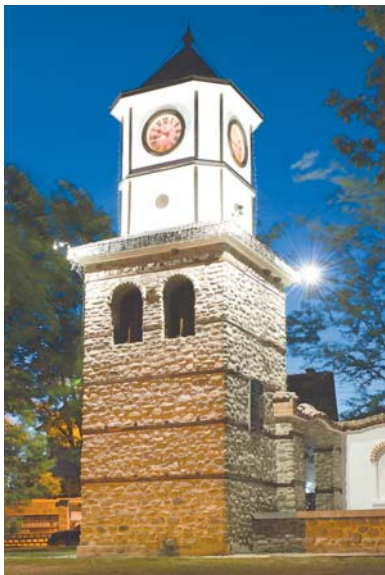
На срещата, която премина при огромен интерес от страна на работещите в мъглижкия завод, присъстваха и представители на синдикатите – Атанас Бозов и Мария Мазнева от КНСБ, Любомир Лалев – от КТ „Подкрепа“.

Юлия Младенова

С ПОДКРЕПАТА НА „АЛТЕРНАТИВАТА НА ГРАЖДАНИТЕ“: В ЕНИНА ОБНОВИХА ЧАСОВНИКОВАТА КУЛА, ЗДРАВНАТА СЛУЖБА И МОНТИРАХА БАНКОМАТ

АЛТЕРНАТИВАТА НА ГРАЖДАНИТЕ

Прясно боядисана в бяло, с обновени в тъмен лак дървени елементи

и светещи часовници, показващи точния час, Часовниковата кула в Енина заживя нов живот от началото на месец юли. Ремонтът и обновлението на емблематичната за селото кула бяха извършени с подкрепата на Местна коалиция „Алтернативата на гражданите“ и лично на нейния основател и ръководител инж. Николай Ибушев, генерален директор на „Арсенал“ АД.

Кулата е построена през 2000 година по волята на дарителя Добромир Гуше-

ров с помощта на неговия баща Христо Гущеров и колектив от специалисти. Наречена бе „Звезден храм“ и се превърна в една от емблемите на китното казанлъшко село. Енинци сверяваха часовниците си по тези, които украсяват кулата от трите ѝ страни. С времето обаче съоръжението започна да се нуждае от обновление, а преди повече от година часовниците спряха. Една от първите задачи на новоизбрания кмет на Енина Димитрина Дончева бе възстановяването на Часовниковата кула.

Веднага се отзовават инж. Николай Ибушев и членовете на „Алтернативата на гражданите“. За кратко време съоръжението е изцяло обновено, часовниците са ремонтирани, инсталирано е ново осветление, което се включва автоматично с фотодатчици. Така на 1 юли вечерта „Звездният храм“ на Енина отново възвърна своя блясък.

Освен ремонта на кулата, с подкрепата на „Алтернативата на гражданите“ в сградата на кметството бе

поставен и вече почти два месеца работи банкомат на Банка ДСК. Той е подарък за жителите на селото от „Алтернативата“ по случай 24 май. Новата придобивка е изключително удобна за жителите и гостите на Енина, на Горно и Долно Изворово, дори и на Крън, на които не се налага да ходят до Казанлък, за да ползват банкомат. Това създава улеснение и за майките с малки деца, за възрастните хора и пенсионерите, за хората с ограничени възможности за пътуване, на които се превеждат средства по банков път. Обслужването от този банкомат, както и всички други на Банка ДСК в Казанлък, дава редица преференции за работниците и служителите на „Арсенал“ АД и „Арсенал - 2000“ АД.

И още един сериозен жест към жителите на Енина е налице от страна на Мест-

пред спирене работата на Здравната служба в селото. Покривът бил продънен и при дъждове всичко вътре

се наводнявало. Отново с подкрепата на инж. Николай Ибушев и Местна коалиция „Алтернативата на гражда-

са дограмите, изградени са санитарни възли, поставени са нови настилки, боядисани са вътрешните поме-

щения и фасадата. Съвсем скоро Здравната служба ще отвори врати, напълно обновена.

„Не знам как да изразя огромната си благодарност към г-н Николай Ибушев и „Алтернативата на гражданите“, които толкова много помагат на Енина. Благодарение на тяхното съдействие, на разбирането и активната им подкрепа се решават много важни въпроси в селото. Всичко, което се прави, е за улеснение и удобство на хората и за по-привлекателната визия на населеното място“, споделя кметът на Енина Димитрина Дончева. Тя не скрива радостта си, че в трудния кметски делник има здрава опора, а жителите на селото оценяват всичко хубаво, което се случва тук.

Юлия Младенова

на коалиция „Алтернативата на гражданите“. Почти пред разпадане е била сградата и

ните“ сградата е напълно ремонтирана. Покривът е изцяло подменен, сменени

Арсеналец на 100%:

РАДКА КАЧЕВА 6/140

Арсеналец на сто процента Аличи още в първите минути от срещата с инж. Радка Качева, инспектор по качеството към Завод 0 на производствен

Отдавна тия, които я посрещат тук през 1989 г., са пенсионери. Което не пречи и днес тя да си се вижда с тези колеги –

ме равномерно и упорито, някак естествено се случват нещата. Никога не е работила другаде. Мисъл да напусне не е имало дори в трудните години на дългите месеци с малките аванси по времето на кризата около 2000-та година. Работа, гледане на семейство, дете, следване... Когато човек е млад, е някак по-лесно, спомня си Радка Качева, макар „лесното“ да било, всъщност, доста трудно. За ради детето и дома, тя се отказва от следването в ТУ – Габрово редовно обучение и минава задочно. Завършва електроинженерство. Никога не е работила точно в тази област, но техническото висше образование си е технически висше. Знанията помагат в конкретното работно ежедневие.

В Завод 6 не е като другаде,

казва инж. Качева. Тук замерванията за качеството след съответните операции изискват повече технически знания. Не се мери с познатите в масовото серийно производство „лекала“. Мери се с точни инструменти – гонят се стойности в микроми, все пак. Шублер, микрометър, „часовници“, проектор, дори – микроскоп... Това са „оръжията“ на хората от групата на познатото ОТК, както навремето наричат тези заводски звена не само в Завод 6. В техническата професия Радка тръгва още от средното си образование в казанлъшкия Механотехникум, където учи електротехника и електроника. Беше много модна тази специалност тогава. Също – и трудна. Но с техниката човек може да се справи по-лесно, отколкото с хората, мисли Радка. Тя е убедена, че:

Най-трудното в работата е да спечелиш доверието на хората

В цялото си арсеналско съществуване Радка Качева е срещала доверие и гради-

ла доверие. Хората тук наистина са като едно семейство. В човешки план. Но в професионален доверието е още по-важно. Да знаеш и да можеш, да разчитат на теб колегите. В Завод 6 работата е нестандартна. Това не е серийно производство, където всичко се повтаря. Всяко изделие, всеки инструмент, който се прави тук, е различен, според различните изделия по отделните заводи, където се използва. Това е специфична работа, казва и Радка, както всеки друг, работещ точно в този завод на „Арсенал“. Младите хора идват и търсят автоматизирани и компютризираните нови машини, с които се работи само с натискане на копче, после машината си върви сама. В Завод 6 старите знания за работа с класическите металорежещи машини са нужни много – настройват се универсални стругове, фрези, шлайфмашини. Такива майстори-работници все по-трудно се намират, средната възраст на операторите по машините тук е над 50 години, обяснява специалистът от Алеята на славата. Като цяло, в по-младите си колеги, някои от които не се задържат тук по-дълго, Качева наблюдава нетърпение и бързото желание наведнъж да дойде всичко, включително – и високото заплащане. Като човек, преминал през икономическите кризи, купонната система през 1990-а, липсата на заплати, ниското заплащане, студа в халетата и липсата дори на транспорт, за да идеш на работа, тя знае, че нещата в живота не се случват така лесно, както се иска на младите хора в днешното консуматорско общество.

Качева познава добре хората, тя е синдикалист

Контролиращите качеството тук са хора, които умеят добре да разчитат чертежи. И да изискват. Между тримата си колеги Радка е

сама жена. Скоро единият се пенсионира, сега инспекторите по качеството тук са трима – общо. С колегите и колежките връзка не е само в „Арсенал“. Приятелството си Радка дава и на синдикалистите във фирмата. С активна и членове на КНСБ не спират да пътуват заедно, да се разхождат навсякъде в България. Видин – Родопите – Монтана – Северна и Южна България... Снимки, снимки и много спомени носи в себе си Радка Качева, синдикален председател на една от организациите в Завод 6. Ценен спомен тя пази и от участието си в традиционния обмен на арсеналските синдикалисти с техни колеги от сроден синдикат в Турция.

Иначе, извън ярките спомени от екскурзии и пътувания за обмяна на опит, животът за Радка Качева си върви както обикновено.

Редовна смяна – редовна работа – редовни ангажименти – редовни радости

Синът ѝ отдавна е пораснал, работи като мениджър в местна хотелска фирма. Избрал друг бранш, но Радка не страда от това – изборът си е негов, животът ѝ щастие – също. Спругът ѝ също работи в друга сфера – в международния транспорт. И там не е лесно. Пътува много зад граница, особено на младини – кръстова Европа далеч от къщи по половин година време. Но Овощник го чака и го зове. И сега е така, когато курсовете пак са в чужбина, но са по-кратки.

Домът в Овощник си е дом. Макар и от Енина, Георги живее тук още откакто са заедно в семейство с Радка. Запознават се много отдавна – на един „купон“ в Енина някога през 80-те. После, въпреки трудното, през което минава това поколение българи, никога не са мислили да напускат България. Живеят така – Георги пътува, Радка – посреща.

У дома – вкъщи, при двора, цветята, домати, краставиците и всичко, което е Родина за двамата. А за Радка – и „Арсенал“.

Диана Рамналиева

Радка Качева със съпруга си

ната площадка на 6/140. Мястото ѝ в Алеята на славата изглежда съвсем логично, макар и тя, като другите от редицата отличени, да е изненадана в момента, когато научава, че е в списъка.

Чеместото ѝ там е точно то място, с усмивка откривам веднага, щом в началото на срещата ни чувам отговора на въпроса ми: „Здравейте, какво правите вие в „Арсенал“ в тоя горещ юлски ден?“. „Работим“, е лаконичният отговор.

Радка работи и работи в „Арсенал“ вече цели 31 години.

приятелски и в спомени за арсеналското общо битие.

Преди 31 години

Колежките навремето я приласкават веднага и внимателно към работата, показват, обясняват, наглеждат младия полировач на метал. Сега, с толкова опит като окъчител, Радка признава, че началото е било много важно. Тя върви от там към днешното си вре-

Очаквания

ЗАПОЧВА СЪЩИНСКИЯТ РЕМОНТ НА НАДЛЕЗ „КАТЕКС“

Започва съществена част от ремонта на надлез „Катекс“. Дейностите на този етап от строително-монтажните работи предвиждат изграждане на скеле под конструкцията на пътното съоръжение, монтаж на повдигателни устройства, с което започва технологичният процес по повдигане на гредовите скари, освобождаване на подвижните лагери и тяхната подмяна. Ремонт ще бъде извършен и на неподвижните лагери. Ще бъде извършена обработка на бетоните повърхности на конструкцията, включително обмазването им срещу карбонизация.

През месец юли надлезът бе почистен по цялата дължина от близо 600 метра от асфалтови настилки, изравнителен бетон, хидроизолация и др. Частично бяха обработени и дилатационните фуги.

На следващ етап ремонтните дейности предвиждат монтиране на отводнителните системи, парапети и стоманените предпазни огради, изграждане на тротоари, изравнителни бетонови пластове, монтаж на дилатационните фуги, полагане на асфалт, полагане на хоризонтална маркировка и поставяне на пътни знаци, реконструкция на уличното осветление и други дейности.

Надлезът остава безопасен с мрежи, преминаването в зоната около съоръжението е нежелателно за безопасността на гражданите, напомнят от Община Казанлък.

РУЖА ЖЕКОВА – ХИМИК ЗА ЦЯЛ ЖИВОТ

Ружа Жекова. Без шест месеца – на 90. Не вярвам. Дали от вибрациите на двете

„ж“ в името ѝ, дали от гена или от друго, но излъчва такава позитивна енергия, че ме заразява с нея.

Напук на горещия юлски ден със Станка Костова, настоящият ръководител на Химичната лаборатория на Завод 3 в „Арсенал“, упорито вървим по нанаторнището на град Шипка, за да открием жълтата къща на върха. Нагласата ни е бързо да си свършим работата, защото ни чакат още един куп задачи. Не познахме. В компанията на Ружа Жекова времето минава бързо, неусетно. Станало е следобед, а тя има още много да ни разказва. Защото сме се срещнали с

живата история на химичните лаборатории в „Арсенал“

Родена е в Казанлък. Нейният баща Димитър Жеков е учил във Военно-морското училище във Варна. Два курса преди поета Никола Вапцаров. След като завършва училището, го разпределят в Казанлък, във фабриката на Братя Стайнови. Семейството живее до самата фабрика, затова и до днес пред очите на Ружа се вият онези приказни гайтани и шпиритите, които били произведени тук. Спомня си директора Захари Стайнов, по чието време става и национализацията. Нейна съученичка е Пенка Михайлова, една от наследниците на рода Стайнови.

Ружа има две сестри и един брат. Баща ѝ се грижел за многолюдното семейство. „Татко беше златен човек“, връща се в безгрижното детство тази достолепна жена. Сутринта ставал и правел пет купички попара – за всяко дете и за съпругата си. А в неделя готвел и пеел арии от опери. Пеенето му останало от курсантските години, когато в Морската градина на Варна концерти изнасяли именити български певци. Там той слушал и Мими Балканска.

Тъй като живеели до самите фабрични помещения, Ружа много често се промъквала, за да се наслаждава на дизеловите двигатели, които произвеждали ток. Обичала шума на машините и мира си на нафта. Вродената ѝ любознателност я карала да наднича и през прозорците

на химичната лаборатория, където също работели членове на рода Стайнови. Подредени епруветки, колби – тайнствено и впечатляващо... Но повече ѝ харесвали машините, затова решила да учи машинно инженерство. Баща ѝ обаче набързо охладил младежкия ентузиазъм – че на това време кой ще вземе жена-инженер във фабриката си?! По-подходящо е да стане химик. И Ружа записала химия в Софийския университет.

Във военните години Димитър Жеков слушал Радио „Лондон“. Заради това два пъти претърсвали дома им. На втория път намерили радиоапарата и бил интерниран в Ениклий през 1943 година. „Започнахме да гладуваме“, спомня си онези времена Ружа. След 9 септември Димитър Жеков става директор на шест електроцентрали, които ръководи до самото си пенсиониране. А по негов съвет първородната му дъщеря

С колежките

Ружа поема по пътя на своя живот – химията.

С влакчето – до Барутната

Беше страхотна красота – Тунджа се разлиляла, гората се раззеленила, имаше дори лиани... Така помни дългогодишният химик в „Арсенал“ своя първи работен ден. В отдел „Кадри“ бързо насочват току-що завършилия университетски химик в Барутната. До нея се стига с влакче, съставено от локомотив и два вагона, возещи работници и специалисти. Днес композицията се намира в музея на БДЖ в София. „Зиме влакчето дерайлираше и мъжете слизаха от вагоните, повдигаха го и продължаваха. Беше незабравимо преживяване“, връща се в далечната 1952 година Ружа Жекова.

Строежът на Барутната фабрика в „Арсенал“ започва

през 1933 година. Търгът печели френската фирма „Фив Лил“, като последователно били построени различните секции. Монтажът на машините ставал под ръководството на френски специалисти, а няколко български пиротехници били пратени на обучение във Франция. Когато Ружа Жекова започва работа, се представя на химик Георги Дяков, един от първите български специалисти в Барутната, човек със знания и потенциал. През 1953 година той е назначен на длъжността „Главен химик“ на завода, а в професионалната си биография записва редица разработки и рационализации. По стечение на обстоятелствата химик Дяков е съпруг на нейната учителка по химия в гимназията Валерия Дякова. Началник-група производството във фабриката е инженер-химик Богомил Петров, негов заместник е инженер-химик Петър Зеленков. Инж. Зеленков е един от водещите химици – сферичният барут е негово разработка.

В Химичната лаборатория Ружа Жекова работи при инж. Никола Гонков, френски възпитаник. В лабораторията, изградена по френски модел, и до днес са запазени оригинални уреди – сушилния, която

вече бил на висока държавна длъжност в София, но преди това работил като главен инженер в „Арсенал“.

Въвеждането на ГОСТ

В лабораторията, ръководена от Ружа Жекова, работата непрекъснато расте. Производството се увеличава, помещението се нуждае от разширяване. Усилено се въвежда съветският стандарт ГОСТ. През 1960 година командирован химик Жекова в тогавашния СССР – на границата между Грузия и Азербайджан. От това посещение все още пази спомена за плуването в леденостудените води на местна река.

Работата в лабораторията върви нон-стоп, на цели потоци. Първа, втора, трета смяна. Напрежението е огромно, отговорността – също. Често посреднощ се качва на колелото и право в завода – производството е специално, изпитванията са специфични, трябва точност, перфектност. Друго си е да види с очите си как вървят нещата.

От братската съветска страна в лабораторията идва изключителен специалист – Василчикова от Москва, която остава очарована от работата тук. По-късно тя съдейства

Маргарита Илчева, Стефка Михайлова, Катя Енева, Жана Цонева, Радка Мандова, Калинка Попжелева, с настоящия ръководител на Централна химична лаборатория Петрана Янкулова, която заедно с химик Мандова внедряват квантометър за анализ на черни метали. Приветства усилията на инженер-химик Герман Кънчев, по чието време става преместването на Централната лаборатория – от сградата на сегашната лаборатория на пиротехна в настоящата сграда. Нарича геройство усилията на Никола Гонков и Герман Кънчев да обучават новопостъпилите кадри с търпение, упоритост и последователност. И отбелязва, че лаборантите – възпитаници на някогашния Химически техникум в Димитровград, са били отлично подготвени и много бързо са навлезли в работата. Отдава заслуженото и на колегите от химичните лаборатории в другите заводи.

17 години Ружа Жекова ръководи Централната химична лаборатория. По нейно време се правят редица нововъведения. Внедрява се нова апаратура за изследване на въглерод в стоманата, въвежда се апарат за атомна абсорбция... Постижения с революционен ефект в химичния анализ.

След като през 1986 година се пенсионира, за известно време Централната химична лаборатория се ръководи от химик Жана Цонева. А житейският път на Ружа продължава да е все така стръмен, като този, по който стигаме със Станка Костова до къщата ѝ в Шипка. Заради тази къщичка, както я нарича дългогодишният арсеналски кадър, и заради семейството си, продължава да работи. Първо помага в отглеждането на внука Антон, после прави банички в Хлебозавода, след това идва работата в производството на шампоани в Института по розата – за разлика от баничките, това е много по-близо до нейната любима химия. Жънела е лавандула, брала е шипки. Само и само да стегнат къщата в балканското градче, откъдето е съпругът ѝ Тончо. Днес живее тук заедно с дъщеря си Латинка.

Този анализ как го правите сега?

Когато говори за химия, за методи, за видове изследвания и анализ, очите на Ружа Жекова искрят. На професионален език си говорят с настоящия ръководител на Химичната лаборатория на Завод 3 Станка Костова, уточняват, разбират се от половин дума. На 90 без шест месеца Ружа Жекова продължава да е в курса на нещата. Помни, знае, удивлява се на новостите, които са внедрени на нейното първо работно място в „Арсенал“. Радва се на постигнатото, вълнува се, когато разбира, че някои уреди, с които е работела преди толкова много години, са съхранени, макар и като музейни експонати.

Арсеналката Ружа Жекова – химик за цял живот.

Юлия Младенова

на химик Жекова с доставката на еталонен барут, който се използва за анализите.

17 години изкарва в Химичната лаборатория на Завод 3.

През 1969 година ѝ предлагат да стане ръководител на Централна химична лаборатория

Когато започва в Централна химична лаборатория, заварва създадената от Пенка Чакурова Спектрална лаборатория с ръководител Венера Граматикова, както и три групи – за анализ на черни метали, за анализ на цветни метали и сплави и за анализ на масла и соли. И до днес е благодарна на съдбата, че е имала възможността да работи заедно с химичните Петър Зеленков, изключителен специалист и колега, със Стефка Зеленкова, с Добри Добрев,

В „Орешака“: Август – Месец на Средиземноморските деликатеси

Какво по-подходящо време в годината от август, за да усетим морския бриз и се насладим на изкусителните морски дарове?! С глътка охладено бяло вино или „Узо“ с ледени кристалчета, в живописна обстановка и хубава компания... И това може да се случи на една ръка разстояние - в ресторант „Орешака“ в Казанлък. Целият месец август

тук е посветен на Средиземноморието.

Изборът на рибни деликатеси е огромен, тъй като рибата заема почетно място в средиземноморската кухня. Винаги прясна, майсторски приготвена, апетитно ухаеща. Ресторантът предлага лаврак, ципура, фагри по автентични гръцки рецепти. Можете да изберете и от ястията с друг вид риба - пъстърва, паламуд, шаран и сом. През август майстор-готвачите на ресторанта приготвят за вас паламуд по специални рецепти - веян и домашно пушен.

Менюто на „Орешака“ не се ограничава единствено до рибните деликатеси. Изобилие от пресни морски дарове, октопод на скара по гръцки, скариди, калмари – пържени и на скара, изкусно гарнирани, носят вкусова наслада и усещане за море.

Пригответни по гръцки рецепти тиквички и патладжани допълват екзотиката.

Изборът на салати също е богат, като всяка една от тях съдържа различни съставки и има уникален средиземноморски вкус.

В допълнение към всичко това е живата музика с гръцки мотиви, мелодии и звучене, които разпалват желанието за сиртаки и други танци на балканските народи.

Ресторант „Орешака“ ви очаква – в приятната атмосфера на китната градина с водно огледало и прохлада чрез водна мъгла и с изкушенията на средиземноморската гръцка кухня.

Средиземноморско меню

- Плато морски дарове
- Скариди „Саганак“
- Запечени скариди „Континентал“
- Веян паламуд с препечени кростини и сос „Беарнез“
- Пушен паламуд
- Гръцка салата
- Манатарки с масло и чесън

Добър апетит!

За резервации:

Тел. 0700 70 717, www.oreshaka-bg.com
Казанлък, ул. „Орешака“ № 86, срещу стадион „Севтополис“

ЖЪНАТ ЛАВАНДУЛАТА

За първи път у нас я отглеждат в Казанлък

Започна жътвата на лавандулата в страната. След прибирането на популярната масладойна роза, дойде ред на другата, широко разпространена ароматна култура – лавандулата. Долината на розите е единственото място в България, където условията са подходящи за отглеждане и на двете етеричномаслени култури.

Площите от лавандулови насаждения у нас нарастват главоломно. През последните 10 години лавандуловите масиви са се увеличили повече от 10 пъти. По данни на Министерството на земеделието, храните и горите, през 2018 година у нас е имало общо 118 860 декара насаждения с виолетовото растение. На първо място е била област Добрич с 45 900 декара лавандула. А по последни данни насажденията в тази област вече надхвърлят 76 хиляди декара. През 2018-а област Стара Загора е била втора – с 20 400 декара лавандула. Преди 2 години лавандуловото масло се е изкупувало между 250 и 280 лева за килограм. През октомври 2019 година обаче цената значително е паднала – в по-добрите случаи до 115 лева, а в по-неблагоприятните – до 50-60 лева за килограм.

В района на Казанлък има много лавандулови масиви в землищата на град Шипка и село Ясеново. Любопитен е фактът, че в България културата е внесена през 1907 г. и за първи път започва да се отглежда в Опитното поле по розата в Казанлък, днес Институт по розата и етеричномаслените култури. Създават се първите български сортове лавандула – „Казанлък“ и „Карлово“. Днес общо 7 са българските сортове

лавандула, от които най-разпространени са „Севтополис“, „Дружба“ и „Юбилейна“ поради пластичността им и високото качество на маслото.

До края на 80-те години тази култура се отглежда предимно в районите

на Пловдив, Стара Загора, Пазарджик и Благоевград, а напоследък е по-широко застъпена в цялата страна, особено в Северна България.

Изчислено е, че средно от 1 декар 4-5 годишно насаждение се произвежда 300-400 кг цвят, от които се получава 3-10 кг лавандулово масло. Българското лавандулово масло е сред ценените на международния пазар.

Тази година се очаква България да изнесе над 250 тона от етеричната суровина за Англия, Франция и Швеция.

Неслучайно наричат лавандулата есенцията на живота. През последните години България държи палмата на първенството – тя е най-големият производител на лавандула в света.

Снимка: Минчо Минчев

На море: Специални цени за арсеналци

Специални цени за морска почивка предлага „Арсенал“ на своите работници и служители.

След безплатното море в първите смени, от 20 юли до 31 август 2020 година арсеналци могат да отидат в хотел „Арсенал“ в град Несебър на специални цени. В този период всеки желаещ от предприятието може да почива на море **All inclusive** само за 30 лева на ден. В тази цена влиза една нощувка за възрастен в двойна или тройна стая и пълен храноден – закуска, обяд и вечеря с включени алкохолни и безалкохолни напитки. Преференциалните цени за морската почивка за работещите в „Арсенал“ са част от социалната политика на дружеството и са резултат от доброто взаимодействие между синдикатите и ръководството на завода.

За гостите на хотела, които не са служители на „Арсенал“, почивката **All inclusive** също е на атрактивни цени – 52 лева за нощувка и пълен храноден за възрастен.

За децата са предвидени специални отстъпки.

За дете от 0 до 5.99 години храната е безплатна, но не се обслужва с отделно легло.

Дете от 6 до 11.99 години се настанява на допълнително легло в двойна или тройна стая. Цената за дете на работещи в „Арсенал“ е 24 лева на ден, а за дете на неработещи в „Арсенал“ – 26 лева.

Децата на навършени 12 години се настаняват като възрастни.

Справки и записвания:

Синдикален комитет на КНСБ в „Арсенал“ АД и в синдикалните организации на КНСБ по заводи в дружеството, както и на тел. 0888 582 673 или вътр. 21-56

За резервации можете да звъните и в хотел „Арсенал“ на телефон: 0885 538 239

В „АРСЕНАЛ“ МЕ ПРИЕХА НА ДРАГО СЪРЦЕ

„Важно е опитът да се споделя с нас, по-младите“, казва един от новите и обещаващи арсеналски кадри

Марин Минчев е едно от новите попълнения от млади специалисти в „Арсенал“.

нал“, на които фирмата ще разчита занапред. Защото не му липсват ентузиазъм и професионална подготовка, които, както сам той казва, очаква да развие. Само на 26 е. И пътят е пред него...

Роден е и е отрасъл тук, в Казанлък. Завършил е Професионалната гимназия „Иван Хаджиенов“ през 2013 г. със специалност „Компютърна техника и технологии“. Но, както понякога се случва, преосмисля първоначалния си избор и компютрите остават на заден план. Някак си техниката го влече повече от компютърните технологии. Така че - решава да кандидатства и е приет в Националния военен университет „Васил Левски“ - Велико Търново. Насочва се към гражданската специалност „Управление на ресурси и технологии“. По-късно специализира „Въоръжение и бойни припаси“ съвсем целенасочено, защото вече има планове да започне работа в „Арсенал“. Очаква, че тук ще го приемат с тази специалност на драго сърце. И не остава излъган. Споделя обаче с най-голямо съжаление, че това е бил последният випуск с тази специалност във военното училище.

„Арсенал“ не му е чужд. Не само, че това е най-голямото предприятие в региона, но и баща му е работил близо 15 години тук. През лятната ваканция между трети и четвърти курс идва на стаж в предприятието. Влиза в цеха, в който се извършва монтаж на специални изделия, в който началник смяна е Николай Стоянов. Той е бивш военен и намират бързо общ език, както в професионален, така и в личен план. Тук нагледно добива представа как се изработват компонентите на съответното изделие, как се монтира, какви изпитвания се правят, какви резултати се постигат

След завършване на НВУ, от 6 февруари 2019 г. вече е част от колектива на Завод 2,

като цехов технолог на 110, 120 и 130 цех с ръководител обособено производство Дончо Иванов. Интересното е, че и баща му е работил в един от цеховете, на които сега е технолог Марин. Вълнува го и това, че неговите колеги, с които е завършил специализацията си, не работят по специалността си. Всеки е поел различен път, започнали са в други предприятия, които нямат допирни точки с въоръжението и боеприпасите.

Самият той се чувства на мястото си. Проявява интерес към специфичните особености на работата, свързани с изследвания, проби, към внасянето на различни технологични и конструктивни изменения в боеприпасите, така че да отговарят на определени норми и стандарти. А стажът, който е изкарал преди две години в Завод 1, му помага да научи подробности по балистиката на боеприпасите, което е съществена част от настоящата му работа.

„Най-много се учи от старите кадри и особено от руските възпитаници. Много ми помагат Росен Марков и Наталия Бабаджанова, които имат обширни познания и опит в областта на боеприпасното производство. Разчитам също и на Александър Михайлов, ръководител на Конструктивно-технологичния отдел към завод 2. Той

е завършил университета в Габрово и с годините е натрупал също опит. Най-важното е, че този опит се споделя с нас, по-младите и начинаещи специалисти“, казва Марин. Оценява като отлична и теоретичната подготовка от военното училище. И сега е моментът, в който ще надгражда тази база на практика.

Още със започването на работа колегите го приемат радушно и веднага намират приятели и съмишленици. Организируют си екскурзии, посещения на туристически обекти и излети, а това за новия арсеналец е едно от удоволствията. Незабравимо преживяване е за него организираният от колегите му рафтинг:

**Щура работа!
Едни бързеи,
едно подмятане
на подките...**

Преди няколко години се включва в и поход „По стъпките на Ботевата чета“, който започва от брега на Дунав, от Козлодуй, където слезат Ботевите четници, и стига по техните стъпки до връх Околчица. Там, където

дъждовно време. Някои от палатките протекли. Взели да се събират където е посухо. „Ама пък ни беше весело. По време на похода и песни се пееха. Много беше приятно и няма да го забравя този поход“, разказва той.

Другото приятно занимание е спортът. Като строинчар момче, той се включва активно във волейболните мачове по време на почивките. Още когато влизат за първи път в отдела, за да го представят, някой се обади от колегите му: „Играеш ли волейбол? Събираме се на обяд“. И така се започнало. Почти всяка обедна почивка. „Заради пандемията и наложените мерки от 2-3 месеца не сме играли волейбол и това много ми липсва, но се надявам скоро отново да се организираме и да продължим. Това за мене е едно от приятните изживявания, пък е и разтоварващо и зареждащо“.

Има едно преживяване още от първите дни при започването на работа. Връща се Марин от волейболната среща през обедната почивка и го среща зам.- директорът.

с какво да бъде натоварен ли? Тогава става ясно неправилното тълкуване на въпроса „Какво правиш?“ и нещата се изясняват. Оттогава колегите му го все го занасят: „Какво правиш? Нищо ли?“. Както се казва - зевзеците нямат почивен ден. Марин е умно и отворено към хората момче, уважаван и ценен е от колегите си точно заради това. Осъзнава сериозността и отговорността на работата, но умее и да се повесели с тях, закачки, смях не липсват. Така и работата върви по-леко и денят неусетно минава.

Засега Марин живее с родителите си. Баща му е техникар човек и се занимава с ремонт и монтаж на машини. Майка му работи в съвсем различна сфера - в Комисия за борба с противообществените прояви на малолетни в Мъглиж. Има по-голям брат, който работи в Казанлък.

**Прибере ли се от работа,
всe нещо майстори -**

по колата, по апартамента. През почивните дни ходи по селата - в Тулово и в Найденово. А там все има какво да се работи и да се помага. Млад и силен е, разчитат на него.

Марин цени семейните традиции. Най-голямата му радост е здравото и сплотеното семейство. По празниците се събира родата. Заедно празнуват, заедно работят. Помагат си, когато има нужда. Мечтае да създаде семейство, което да е като неговото. Затова сега стига и апартамент. Сам си работи по него. Счита, че е време да поеме своя си път в живота.

Инж. Марин Минчев е от нова поколение - нова генерация арсеналци.

„Арсенал“ върва в тях. И очакванията са големи...

Първолета Петкова

намира смъртта си големият български поет-революционер Христо Ботев. Походът трае седем дни и в него се включват над 800 души от цялата страна. Марин разказва, че на този поход се е запознал с много млади хора от различни краища на България. Лагерувало се на палатки. Ама случили лошо

пита го: „Какво правиш?“. Имал предвид с какво се занимава в работата си. Марин го тълкува по съвсем различен начин и отговаря: „Ами нищо“. Това обаче не остава без последствие. Вика директорът прекия му началник да го пита защо това момче не се занимава с нищо, работа ли няма, няма

си работи по него. Счита, че е време да поеме своя си път в живота.

Футболен клуб „Арсенал-2000“ провежда селекция за деца

Футболен клуб „Арсенал-2000“ обявява селекция за деца, родени през 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 и 2011 година.

Кастингът ще се проведе на 1 август 2020 година от 9.30 часа на фирмения стадион на „Арсенал“ АД.

Отворени са вратите за родителите и близките на бъдещите малки футболисти, съобразно актуалните изисквания за спазване на противоепидемичните мерки.

Селекцията е в три възрастови групи:

- Деца - набор 2006 - 2007 година;
- Подготвителна група - набор 2008 - 2009 година;
- Предподготвителни групи - набор 2010, 2011 и 2012 година.

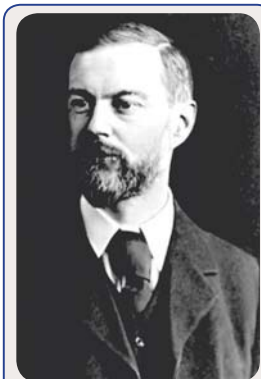
Децата трябва да бъдат по екипировка!

Футболен клуб „Арсенал-2000“ предлага прекрасни условия за тренировка, обновена спортна база, осигурена екипировка, чудесно поддържан фирмен стадион, тренъри с богат опит в работата с подрастващи. Всички деца и юноши, трениращи в клуба, не заплащат такса.

За информация и записвания: 0882 474 101, Станислав Пехливанов

ХЕНРИ РОЙС Абсолютно съвършенство във всичко!

„Взemi най-доброто, което съществува, и го направи още по-добро“ – била една от максимите на инженерния гений на марката Ролс-Ройс – символ на лукс, качество и надеждност.

„Абсолютно съвършенство във всичко!“ – бил девизът на компанията.

Сър Фредерик Хенри Ройс /1863 - 1933/ е британски конструктор, изобретател и индустриалец, един от първите производители на автомобили, съосновател на фирмата „Ролс-Ройс“, чиято автомобилна марка днес е под контрола на BMW.

Хенри Ройс разработва и самолетни двигатели, които са в основата на британската армия по време на Първата световна война. За заслуги към въздухоплаването през 1930 г. той е удостоен с Ордена на Британската империя и с титлата баронет. Автомобилите Rolls-Royce са едни от най-скъпите в света, притежават ги предимно богати и преуспели хора. Голяма част от екземплярите са по специална поръчка.

От обикновено семейство.

Фредерик е едно от петте деца в семейство, препитаващо се от мелница за брашно. Роден е на 27.03.1863 г. в Алуолтън, Англия. Бизнесът не върви и семейството се мести в Лондон. Хенри е на 9 г., когато умира баща му. Момчето продава вестници, разнася телеграми, работи в жп завод, в електрическа компания. Същевременно учи технически науки.

През 1884 г. със спестените 20 фунта 21-годишният Ройс, заедно с приятеля си Ернст Клермонт, основава в Манчестър фирма за производство на малки електроуреди. През 1894 г. компанията F.H.Royce & Company произвежда електромотори и електрически подмени устройства, а през 1899 г. под името Royce Ltd. е отворен и нов завод. Крановете на Ройс се произвеждат и след смъртта му, до 1964 г.

Знаменитото ръкописване. Първия си автомобил De Dion Rойс придобива през 1901 г., но бил неудовлетворен от качеството. Подобрил електросистемата му, после намалил вибрациите на двигателя и накрая решил да произведе собствен автомобил. Сглобил го в работилницата си през 1904 г. и изминал с него 15 мили. След това направил още два автомобила – единия подарил на Клермонт, а другия – на партньора си Хенри Едмъндс. Именно той осъществява срещата на Хенри Ройс със запаления по автомобилите британски аристократ Чарлз Ролс. Двамата дълго беседвали по време на един обяд в Манчестър и резултатът от ръкописването им след десерта бил подписан договор, по силата на който Ролс ще продава всички автомобили, които Ройс успее да произведе, а колите ще се търгуват под името Ролс-Ройс.

Сребърният призрак. В новообразуваната компания Ройс отговарял за инженерната част, а Ролс – за финансите и продажбите. Първият автомобил, с мощност едва 10 к. с., слязъл от конвейера през 1904 г. и изминал 21 км до дома на Ройс. Първите модели все още не били класическите ролс-ройси. Стрували 395 фунта стерлинги. Съвременните модели струват над 250 000 фунта. Истинският успех дошъл през 1906 г. – тогава бил представен автомобилът 40/50HP, по-късно усъвършенстван и признат за „най-добрият автомобил в света“. Той станал наистина култов – с голяма мощност и удивителен дизайн. Всички детайли били посребрени и полирани ръчно. Бил толкова безшумен, че според легендата, най-силният звук в купето, направено от естествена кожа и ценни дървесни видове, било тик-такането на часовника. Пресата му дала името „Сребърният призрак“. В компанията не било прието да се казва, че Ролс-Ройсът се е поевредил. За такива случаи имало специална формулировка: „Автомобилът не е в състояние да продължи“.

Необикновените качества на разкошния автомобил били демонстрирани на автопробег с дължина 24 хил. километра. Естествено, победител бил Ролс-Ройс, от който англичаните били екзалтирани. След 1907 г. автомобилите редовно печелили първите места в гонките. Ролс и Ройс започнали да се за-

в един ресторант. И купил по-кривката...

Легендарната статуетка. Летящата фигурка на предния капак на Ролс-Ройс се смята за най-очарователната автомобилна емблема. Статуетката имала грандиозен успех, наричали я Духът на екстаза или Сребърната лейди. От нея тръгнала модата фирмите да поставят маркови знаци върху автомобилите си.

През 1909 г. сър Джон Монтегу, семеен мъж на 36 г., запален автомобилист, автор на първия справочник по управление на МПС, си купил ролс-ройс. По негова молба скулпторът Чарлз Сайкс изработил малка фигурка на жена с развяващи се дрехи. Неин прототип била 22-годишната Елинор Торнтън – секретарка на Монтегу, в която той бил безумно влюбен, а на тайно родената си от нея дъщеря осигурил пари, дом и гувернантки.

Този фирмен знак, появил се през 1911 г., започнал да украсява всички произведени автомобили. В началото го изработвали от медна сплав, после от бронз и хромирана стомана, а за коронованите особи – от чисто сребро или злато. На първите изработени статуетки, днес с висока антикварна стойност, Сайкс се подписал.

Първият Ролс-Ройс - 10hp

нимават и със самолетостроене. През 1910 г. Чарлз Ролс, на 32 г., трагично загинал по време на пилотажен полет. Бил първият британец, загинал в авиокатастрофа. В негова памет едната от буквите в емблемата на компанията – RR, била боядисана в черно, другата останала в червено. А след смъртта и на Ройс – и двете R се изработвали в черно. Ройс бил видял емблемата – две преплетени огненочервени букви R, върху покривката

Историята на Монтегу и Елинор завършила трагично. През 1915 г., по време на пилотажните му полети в Индия, лайнерът, с който пътувала, бил обстрелян близо до остров Крит от немска подводница и за секунди се озовал на дъното. От 500-те пасажери загинали 300. Елинор била сред тях. Крилатата статуетка надживява и барона. Всеки от изработените в продължение на столетие нейни ерзаци бил по

своему уникален и желан от колекционерите.

Самолетостроенето. Хенри Ройс бил отдаден до краен предел на работата си, дори нямал време да се храни. През 1912 г. го оперирали в Лондон, докторите му давали още няколко месеца живот. Въпреки това той продължил да работи, но без да посещава завода. До самия си край лично инспектирал всички чертежи, които конструкторите на „Ролс-Ройс“ създавали.

Духът на екстаза - Елинор

Занимавал се главно с авиационни двигатели. Те били в основата на британската авиация през Първата световна война. През 1928 г. Ройс започва да работи върху самолетния двигател Ролс-Ройс R, поставил през следващата година нов световен рекорд за скорост на самолет от 357,7 мили/ч (над 572 км/ч). Това става със самолета Supermarine S.6. През 1931 г. самолетът Supermarine S.6B, с модифициран от Ройс двигател, достига 407,5 мили/ч (656 км/ч) – това е първият самолет, преминал границата от 400 мили/ч. След войната Хенри Ройс е награден с Ордена на Британската империя, а през 1930 г. получава титлата баронет за заслуги към въздухоплаването. Самолетите с двигателите на Ройс пресекли Атлантика за 16 часа и били първите, долетели от Англия до Австралия. Оценявайки приноса му като изключително важен, акционерите в „Ролс-Ройс“ му издигнали приживе паметник в Дерби. Фредерик Хенри Ройс умира на 22 април 1933 г. на 70 г. През 1962 г. в Уестминстърското абатство е открит негов мемориал. Ройс става единственият инженер в Обединеното кралство, почетен по подобен начин.

Престижът на марката. Той бил толкова голям, че в средата на XX век компанията започнала да доставя автомобили за кралското британско семейство и за много аристократични фамилии по света. Английска поговорка гласи: „Луksа да се возват в Ролс-Ройс могат да си позволят само милионерите, кралете и покойниците“. Големите черни автомобили няредко се ползвали и като катафалки. И до днес Ролс-Ройс се отличава с неповторим стил, изисканост и надеждност. Повечето се изпълняват по поръчка, много от детайлите се правят ръчно. Готовият автомобил минава през няколко проверки. Всеки механик се подписва на специален картон.

Известен е следният случай: внезапно се счупила полусота на ролс-ройса, с който един собственик пътувал из Пиринеите. Съобщили за това в Лондон.

След 3 часа долетял вертолет и двама механици сменили полусота. След пътуването собственикът позвънил в офиса на компанията, за да оправя сметката. Оттам обаче не му взели парите, защото „на Ролс-Ройса не може да му се счупи полусота“.

Стъклата на автомобила са уникално прозрачни. Те се шлифоват в продължение на 10 дни по специален начин: ръчно – с коза кожа и със специален разтвор, чийто състав се пази в тайна. Всеки майстор-шлифовчик поставя лично клеймо – истинско произведение на изкуството. Салонът се облича по желанието на клиента, вкл. с кожа от антилопа, хипопотам или крокодил. Разказват следната история: един американец решил да натрие носовите на англичаните и си поръчал да му облекат салона с кожа от опосум. След 3 дни получил факс от компанията: „Сър, уведовете ни от каква порода да е опосумът и какъв да е цветът на кожата. Бихме искали да знаем: натурална ли да бъде, с козина, като молим да съобщите и дължината на косъма, или имате предвид кожа, която ние трябва да одерем?“.

При избора на дърво също е важно желанието на поръчителя: ливански кедр, орех, абанос. Ролс-Ройсът е единственият автомобил, в пепелника на който няма угарки – те се изчистват автоматично.

За готовия автомобил се чака две години, желеещите са много.

Не случайно Ролс-Ройсът е смятан за най-аристократичния автомобил – той е единственият, в който джентълменът може да седне, без да сваля цилиндрата си.

Магията Ролс-Ройс. Светът и до днес е в неин плен. Най-богатите и знаменити хора на XX век с нетърпение очаквали новостите, свързани с автомобил. Сред притежателите на Ролс-Ройс са кралица Елисавета – с пет лимузини, Мао Цзедун, кралят на Испания Хуан Карлос и много други. А султанът на Бруней и неговият брат имали колекция от 165 лимузини от тази марка. Първият, който в Русия седнал в Ролс-Ройс, бил император Николай II. Ленин, Сталин, Киров, Троцки, Брежнев също се возили в такива автомобили. Марката притежавали и най-големите звезди на шоубизнеса: Виван Лий, Чарли Чаплин, Марлене Дитрих, Грета Гарбо, Елвис Пресли, Елизабет Тейлър, Франк Синатра, Бриджит Бардо, Дженифър Лопес... Сред най-големите почитатели бил Омар Шариф, който заедно с Ингрид Бергман, Шърли Маклейн и Ален Делон се снимал в нашумялата драма „Жълтият Ролс-Ройс“.

В днешно време автомобилите Ролс-Ройс се предлагат в 44 хиляди цвететки. Най-люксовият и разточителен кабриолет на планетата е дългият 5,6 метра Rolls-Royce Phantom Drophead Coupe.

В клуба на почитателите на Ролс-Ройс членуват 360 души, без да е задължително да имат от този автомобил. Достатъчно е възхищението от благородната английска марка и поръчителството на двама членове на клуба.

Какво е необходимо, за да имаш Ролс-Ройс? Казват: трудолюбие, късмет и куфарче с милиони долари! За надеждността и комфорта, проверени за повече от 100 години, се заплаща...

Мария Рашкова

Издателски съвет: Николай Ибушев, Янко Запрянов, Цветан Шиков, Добрин Драгнев. **Редколегия:** Юлия Младенова – гл. редактор, Първолета Петкова, Диана Нейчева, Мария Рашкова, Мария Пискова, Искра Буюклиева, Венко Юнаков. *Със съдействието на КНСБ и КТ "Подкрепа" в "Арсенал" АД.*

За връзка с редакторите на "Трибуна Арсенал": e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com; Юлия Младенова: 0882 98 70 14, e-mail: julia_mladenova@abv.bg, Първолета Петкова: 0887 84 65 34; Диана Рамналиева, e-mail: diana_ramnalieva@abv.bg; Мария Рашкова: 0882 98 70 12